

Critics - Point

...2019...

Ρίχαρντ Βάγκνερ: *Η Βαλκυρία*
(ἀπὸ τῆ «Μέτ» Ν.Ύορκης)

Ντμίτρι Σοστακόβιτς:
μπαλλέτο *Ὁ Χρυσοῦς Αἰὼν*
(ἀπὸ τὰ «Μπολσόϊ» Μόσχας)

19/2019.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΑΜΑΡΤΙΑ ΕΞΩΜΟΛΟΓΗΜΕΝΗ: εἶναι καιρὸς τώρα, πὺ οἱ ἀναμεταδόσεις παραστάσεων τῆς *Μετροπόλιταν Ὅπερα* (βραχυγρ. *Μέτ*) τῆς Νέας Ὑόρκης, παρὰ τὴν κατὰ κανόνα (ἐπιβεβαιούμενο ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις) ὑψηλότατης ποιότητος διδασκαλίας, μὲ ἀπωθοῦν. Μὲ ἐκνευρίζουν ἀφάνταστα τὰ ἀτελείωτα διαλείμματα μὲ τὶς ἀμερικανικότητα γελοῖες καὶ φλύαρες συνεντεύξεις πρωταγωνιστῶν, μαέστρων σκηνοθετῶν, σκηνογράφων κ.λπ. ὅπου φυσικὰ ἐμμέσως ὑποχρεοῦνται νὰ λιβανίζουν τὴ δουλειά τους, μὲ ἐκνευρίζουν οἱ σνόμπ Μεγαράμουςοι, φάτσες ἀπέχουσες ἀπὸ ἄλλες ἐκδηλώσεις. Χώρα ἢ *πολλαπλάσια* ὥρα πὺ ἀπαιτεῖ ἢ εὐσυνείδητη κριτικὴ ἐγγραφὴ ἐντυπώσεων: συνήθως προϋποθέτει πολὺωρη κατάδυση στὸ διαδίκτυο γιὰ νὰ συμπληρώσεις τὴν κατὰ τὸ ἥμισυ ἀποσιωπούμενη διανομή, τόσο ἀπὸ τὸ ἀξιοδράκρυτο Α4

πού μοιράζει ως πρόγραμμα ο ANT1, όσο και από τις αναρίθμητες ιστοσελίδες που αφιερώνει ή Μέρ στην ίδια διδασκαλία.

Άλλ' αυτή τη φορά έγινε ΘΑΥΜΑ, με τα βαγκνερική Βαλκυρία. Ως συνηθίζουμε, προτάσσουμε την «Ταυτότητά» της:

ΒΑΓΚΝΕΡ, ΡΙΧΑΡΝΤ [Wagner, Richard, 1813-1883]. Η Βαλκυρία [*Die Walküre*], μουσικό δράμα, έργο WWV 86B, γράφτηκε: Ίούλιο 1852 (κείμενο) —Μάιο 1856 (πλήρης παρτιτούρα). Είναι το δεύτερο έργο της Τετραλογίας των Νίμπελουγκ [*Der Ring des Nibelungen*], έργο WWV 86, κείμ. του συνθέτου, 3 πράξεις. Παγκ. α' έκτ. ως μεμονωμένο έργο, Μόναχο, Έθνικό Θέατρο, 26 Ίουν. 1870· ως μέρος όλης της Τετραλογίας: Μπάϋρωϋτ [Bayreuth], 14 Αύγ. 1876. Ύπενθυμίζουμε τα έργα της Τετραλογίας κατά σειρά: 1. Ο Χρυσός του Ρήνου [*Das Rheingold*]. 2. Η Βαλκυρία. 3. Ζήγκφριντ [*Siegfried*]. 4. Το Λυκόφως των Θεών [*Götterdämmerung*].

Καθοριστικό χαρακτηριστικό της διδασκαλίας ήταν ή ισότιμη και ισόκυρη ανάδειξη όλων των συνιστωσών της μουσικής και του δράματος, για την οποία αξίζουν τα θερμότερα συχαρητήριά μας, όλοι, μα όλοι ανεξαιρέτως οί συντελεστές από τον πρώτο ως τον έσχατο.. Αρχίζουμε από τον έλβετο αρχιμουσικό Φιλίπ Ζορντάν [Philippe Jordan, γ. Ζυρίχη, 18.10.1974], καλλ. διευθυντή της Έθνικής Όπερας Παρισίων: Ποτέ άλλοτε δέν ακούσαμε με μεγαλύτερη καθαρότητα, ήχητική ποιότητα και νοηματική διαφάνεια (διακρίναμε ασφαλώς τα σημαντικότερα από τα 36 έν όλω έξαγγελτικά μοτίβα του έργου!). Μήπως αυτό συνδυάζεται, είτε από αμερικανικής είτε από έλληνικής πλευράς, με αντικατάσταση του μέχρι τουδε συνηθέστατα αχαιρευτο ρυθμιστή του ήχου;). Ονειρώδης ή πλαισίωσή του των φωνών, συνέβαλε αναμφίλεκτα και στην καθαρή άρθρωση του λόγου. Και τί φωνές! Δέν έχω ξανακούσει βαγκνερικούς έρμηνευτές πού νά βιώνουν τόσο έντονα τό ρόλο τους, και αναδεικνύοντας στο έπακρο και τό ανεπανάληπτο ποιητικό κείμενο του Βάγκνερ, αρκετές φωνές συγκρίσιμο με Σαίξπηρ: αναφέρουμε ένδεικτικά τις δύο σκηές του Βόταν, την δουλική ύποχωρητικότητά του στη συμβία του, στρουμπουλή μέγαιρα, Φρίκα και την ανυποχώρητη σκληρότητά του κατά τη στιχομυθία του με τη Βρουγγίλδη (Βαλκυρία), τό σπλάγνο του, πού μās κράτησε σέ τρομερήν αγωνία (καίτοι γνωστό, τό κείμενο) ώσπου εκείνη

νά τοῦ ἀποσπάσει μέ μύρια βάσανα τήν «ἐλάφρυνση» τῆς τρομερῆς ποινῆς της, μέσα στόν πύρινο κύκλο.

Καί τῶν 6 κυρίων ρόλων οἱ φωνές ἦσαν πλούσιες σέ ὄγκο, λαμπερές, δίχως ὑπερβολές σέ τίμπρο, τονικά ὄνειρώδους ἀκριβείας καί ἰδίως ἀνετες στά δυσκολότερα περάσματα, καί συλλειτουργήσαν θαυμαστό σέ μοναδική συλλειτουργία ὑποκριτικῆς καί μουσικῆς.. Καμμία καί κανεῖς δέν ἔβαζε τόν ἑαυτό καί τή φωνή του πάνω ἀπό τὸ ρόλο του: συμπάσχουμε μαζί τους. Συγκινητικότερες στή λιτότητα καί τὸ βάθος τῆς ἐρμηνείας τους οἱ ὑψίφωνοι Κριστίνε Γκαῖρκε [ἀμερικανίδα **Christine Goerke**, γ. 1969 = Βρουγγιλδῆ, ἐπώνυμη ἡρωΐδα] καί Εὔα-Μαρία Βέστμπρουκ [ὀλλανδῆ, γ. 1970, **Eva-Maria Westbroek** =, Ζήγκλιντε (**Sieglinde**)], σέ ρόλους τόσο διαφορετικούς ἰδιοσυγκρασιακά, ἢ μεσόφωνος Τζαίημι Μπάρτον [ἀμερικανίδα **Jamie Barton**, γ. 1981 = Φρίκα, ἀφαντάστως ἐκλεπτυσμένη καί ραφφινारीσμένα ἀξιολόγητη μήτηρ θεῶν, σκύλα σύζυγος ἐνός Βόταν - «Διός», ἅς ποῦμε, πού τήν ἔτρεμε—καημενούλα Ἕρα!], καί ἐφάμιλλοί τους οἱ τρεῖς ἄρρενες: ὁ αὐστραλός τενόρος Στιούαρτ Σκέλτον [**Stuart Skelton**, γ. 1968, = Ζήγκμουντ (**Siegmund**)], πού ξεπερνώντας τή διαφορὰ τῶν σωματοτύπων (ἐκεῖνος εὐσωμος, ἐκείνη ψηλόλιγνη), ζωντάνεψε μέ τή Βέστμπρουκ τὸ ὑπερούσια ἐρωτικό ζευγάρι ὅλης τῆς βαγκνέρειας δημιουργίας—ἔστω (ἢ ἐπειδὴ ἀκριβῶς;) αἰμομεικτικό, ὁ ἀμερικανός μπασοβαρύτονος Γκρήρ Γκρίμσλεϋ (**Grier Grimsley**, γ. 1956 = ἡγήτωρ θεῶν, λεπτότατος καί μονόφθαλμος ὡς πειρατής, πού παρά τή φυσική εὐγένεια τοῦ παρουσιαστικοῦ του, δέν ἄφησε τήν παραμικρὴν ἀμφιβολία γιὰ τὸ τί...λέρα ἦταν ὁ ρόλος πού ζωντάνευε) καί, τελευταῖος, ἀλλ' ὄχι ἔσχατος, ὁ αὐστριακὸς βαθύφωνος Γκύντερ Γκρόϊσμπαϊκ (**Günther Groissböck**, γ. 1956, ἄψογα... μισητότατος ὡς φαλλοκρατικό κτῆνος, σύζυγος τῆς Ζήγκλιντε.

Στὴν γ' πράξη κυριαρχοῦν ὅμως καί οἱ 8 ἄλλες Βαλκυρίες, ἀδελφές τῆς Βρουγγιλδῆς, καθοριστικότατο ἀπὸ κάθε διανοητὴ ἄποψη φωνητικό σύνολο, πλήρως ἀποσιωπούμενο ἀπὸ τὸ παλιόχαρτο-«πρόγραμμα» τοῦ ANT1, ἀλλὰ καί ἀπὸ τὴν ἱστοσελίδα πού ἀφιερώνει στή μαγνητοσκοπηση τῆς διδασκαλίας ἢ συνήθως ἐξονυχιστικά λεπτομερῆς **IMDb** (= **International Movie Database** ἢ γουν *Διεθνῆς Κινηματογραφικὴ Βάση Δεδομένων*) ἀπὸ τίς 8, ἀναφέρει μόνον 5, κατ' ἀλφαβητικὴ σειρά ἐπωνύμου

τῶν ἐρμηνευτριῶν: *Eve Gigliotti* (Σίεγρυνε), *Wendy Bryn Harmer* (Ὀρτλίνδε), *Maya Lahyani* (Γρίμγκερδε), *Mary Phillips* (Χοφζωείτσε) καὶ *Renée Tatum* (Βαλστραυτε). Τὶ κάνατε, ᾧ πανάχρηστοι, τὶς ἄλλες τρεῖς, *Berhilde*, *Helmwige* (Ὑψιφώνους), καὶ *Schwertleite* (κοντράλτο). Πάντως καὶ οἱ 8 ἦσαν, ἀναμενόμενα ξανθές, ἀλλὰ μὲ ἀφράτες μπουκλές κομμωτηρίου κακόφημης νεοϋορκέζικης συνοικίας.

Σκηνοθετικά, μὲ τὸ θρίαμβο πιστώνονται ἀκριβῶς οἱ ἴδιοι συντελεστές τοῦ *Λυκόφωτος τῶν Θεῶν*, πάντοτε ἀπὸ τῆ *Μέτ*, πού παρακολουθήσαμε στὴν αἴθ. *Τριάντη*, πρὸ *7ετίας* (Σάβ. 11.2.2012· βλ. κριτικὴ μας στὴν ἀλησμόνητην *Ἐξπρές*, ἔτος 50ό, ἀρ. φύλλου 14.618. Σάβ, 18 Φεβρουαρίου 2012, σ. 37). Σκηνοθεσία: **Robert Lepage** · σκηνογραφία: **Carl Fillion** · κοστούμια: **François Saint-Aubin** · φωτισμοί: **Etienne Bouchet**, τὰ «δακτυλικά ἀποτυπώματα» τοῦ ὕφους τους ἀναγνωρίζονταν κιόλας ἀπὸ τὴν α' πράξη: πρώτη ὕλη ἢ ξυλεία. Δάση τοῦ Βορρά, «ταυτίζονταν» μὲ τὰ ξύλινα τοιχώματα τῶν κατοικιῶν, ὁ σκηνογράφος μάλιστα εἶχε ἐπινοήσει εἰδικές ξύλινες κατασκευές, ἀπλούστατα ἀλλ' εὐφρέστατα ἀρμολογημένες, μετατρέπομενες ταχύτατα σὲ ὅ,τι διανοεῖσθε, τὰ κοστούμια ἀνέπεμπαν στὸ Βορρά τῶν Βίκινγκς—καὶ εὐτυχῶς ὁ Βόταν καὶ ὁ Χούντινγκ δὲν εἶχαν μεταμορφωθεῖ σὲ μεγαλοκαπιταλιστές ἢ μαφιόζους. Κοστούμια, σκηνικὰ ἀκόμη καὶ οἱ φωτισμοὶ στὶς πράξεις β' καὶ γ, ἴσως ἔστηναν μουσειακὴν ἔκθεση. Πανίσχυρη ὅμως καίτοι, ἀναγκαστικά, «ἀόρατη» παρουσία, ὁ θαυμάσιος, ΟΛΟΠΛΕΥΡΟΣ συντονισμὸς τῶν πρωταγωνιστῶν. Εὖγε *Μέτ* καὶ πάντα τέτοια! (ΜΜΑ., αἴθ. *Τριάντη*, 6.4.2019).

* * *

ΠΑΙΔΙΟΘΕΝ ΠΑΓΕΡΑ ΑΔΙΑΦΟΡΟ μὲ ἄφηναν καὶ ὁ χορὸς (σὲ παραστάσεις μπαλλέτου ἀκούω μόνον τὴ μουσικὴ, βλέπω σκηνικὰ καὶ κοστούμια) καὶ ὁ ἐπαγγελματικὸς ἀθλητισμὸς—ΜΙΣΩ τὸ ποδόσφαιρο, ὅπιο ἀποτελεσματικότερο πάσης θρησκείας καὶ ἐπὶ πλέον ὑπερεκματελλεύσιμο ἀπὸ τὸ σύγχρονο καπιταλισμὸ. Εἶδα λοιπὸν ἀπὸ τὰ ἐκπεσόντα τῆς φήμης τους μπαλλέτα «Μπολσόϊ», τὴν ἀπευθείας ἀναμετάδοση ἐκ Μόσχας τοῦ μπαλλέτου τοῦ μεγάλου ΝΤΜΙΤΡΙ ΝΤΜΙΤΡΙΕΒΙΤΣ ΣΟΣΤΑΚΟΒΙΤΣ [ρωσ. **Дмитрий Дмитриевич Шостаκόвич**, 1906-1975], Ὁ Χρυσοῦς Αἰώνας [ρωσ. **Золотой век**], τελικῶς μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ ἀκούσω τὴν

ἀγνωστή μου μουσική του. Πράγμα ἄκρως παράξενο, πὺ νομίζω πὺς πρῶτος ἐγὼ παρατηρῶ, σήμερα, σχεδὸν 3 δεκαετίες μετὰ τὴν κατάλυση τῆς ΕΣΣΔ, εἶναι δυσκολότατο νὰ ἀκούσεις τὰ ὑποσχετικότατα νεανικά ἔργα τοῦ Σοστακόβιτς, γραμμένα πολὺ πρὶν ἀπὸ τίς κόντρες του (1936, 1948) μετὰ τὸ σοβιετικὸ καθεστῶς. Λ.χ. σπανιότατα ἀκούγεται ἡ πρώτη μεγαλοφυῆς *Πρώτη Συμφωνία* του, φα ἔλ., ἔργο 10, (1923-25· στὴν Ἑλλάδα θυμοῦμαι μόνο μία ἀλλ' ἰδεώδη ἐκτέλεσή της ὑπὸ τὸ Λουκά Καρυτινό), ἔργα ὅπως ἡ *Σουίτα* σὲ φα# ἔλ. ἔργο 6 (1922) γιὰ δυὸ πιάννα (τὴν ἀκουσα, θαρρῶ, στὴ Βουλγαρία!) ἢ τὰ *Δυὸ Κομμάτια*, ἔργο 11, γιὰ ὀκτέτο ἐγχόρδων (1924-25), κατὰ μείζονα δὲ λόγῳ τὸ μπαλλέτο *Ὁ Χρυσὸς Αἰώνας*, πυροδοτήσαν μιὰν ἀποσιωπούμενως σκανδαλώδη ἱστορία, ὅ,που ἐλάχιστο ρόλο παίζουν (ἂν κἂν παίζουν) οἱ Σοβιετικοί: οἱ δράστες κινήθηκαν μετὰ τὸ θάνατο τοῦ συνθέτου καὶ περιλαμβάνουν τὴν οἰκογένεια του, ἀδειοδοτήσανα γιὰ προφανέστατους (δικαιώματα!) λόγους ὅσα ἀκολούθησαν.. Ἀπαραίτητο λοιπὸν τὸ ἱστορικὸ τοῦ ἔργου, πὺ σήμερα, σώζεται σὲ τρεῖς διαφορετικὲς μορφές, ἐξ' ὧν μόνον ἡ πρώτη μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἐγκεκριμένη ἀπὸ τὸν ἄτυχο συνθέτη. Ἐμεῖς παραλουθήσαμε τὴ δεύτερη, τελικῶς ἐπικρατήσανα παρὰ τὴν ἐπιθυμία του ¹.

ΜΟΡΦΗ ἀρ. 1: *Ὁ Χρυσὸς Αἰώνας* ἢ *Ὁ Αἰώνας τοῦ Χρυσοῦ* [ρωσ. Золотої век], ἔργο 22, μπαλλέτο σὲ 3 πράξεις καὶ 6 σκηνές (δική μας ὑπογράμμιση, θὰ δεῖτε γιὰτί), λιμπρέτο Ἀλεξάντερ Ἰβανόφσκυ, χορογραφία τῶν Βασίλι Βαϊνόνεν (α' πράξη), Λεονίντ Γιάκομπσον (β' πράξη) καὶ Β(;) Τσεσνακώφ (γ' πράξη). Παγκόσμια πρώτη: Λένιν-γκραντ, θέατρο *Κίρωφ* ², 26 Ὀκτωβρίου 1930. Παίχθηκε 18 φορές καὶ «ἀρχικὰ λογοκρίθηκε [ἀγγλ. censored· μᾶλλον ἀπλῶς ἐπικρίθηκε, ἐπειδὴ 18 παραστάσεις δὲν εἶναι πολλές ἀλλ' οὔτε καὶ λίγες—δικό μας σχό-

¹ Πλὴν ἄλλης μνείας, πηγὴ μας τὸ ἀγγλικὸ λῆμμα τῆς *Βικιπαίδεια The Golden Age (Shostakovich)*

² Σήμερα ξανά-μανὰ Ἁγία Πετρούπολη, θέατρο *Μαρίνσκυ*...

λιο] ἐπειδὴ περιλάμβανε μοντέρνα εὐρωπαϊκὰ χορευτικὰ στυλ». ΥΠΟΘΕΣΗ: Μιὰ σατιρική ματιά στὶς πολιτικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἀλλαγές στὴν Εὐρώπη τῆς δεκαετίας 1920: Σοβιετικὴ ποδοσφαιρικὴ ὁμάδα ποὺ ἐμφανίζεται σὲ μιὰ δυτικὴ πόλη, συναντᾶται μὲ πρόσωπα πολιτικῶς ἐπιλήψιμα καὶ φαῦλα, ὅπως ἡ Ντίβα, ὁ Φασίστας, ὁ Προβοκάτορας, ὁ Νέγρος κ.ἄ. Ἡ ὁμάδα θὰ γνωρίσει τὶ σημαίνει «στημένο ποδόσφαιρο», θὰ ἔχει τραβήγματα μὲ τὴν ἀστυνομία, ἐνῶ ἡ μπουρζουαζία θὰ τὴν κλείσει φυλακὴ. Ἀπελευθερώνεται ὅταν οἱ ντόπιοι ἐργάτες ἀνατρέπουν τοὺς καπιταλιστὲς ἀφεντάδες του. Θριαμβευτικὸ φινάλε, χορὸς ἀλληλεγγύης μεταξὺ ἐργατῶν καὶ σοβιετικῶν ποδοσφαιριστῶν: ὁ Σοστακόβιτς ἀγαποῦσε τὸ ποδόσφαιρο καὶ τοῦ ἀποδίδουν τὴ φράση τὸ ποδόσφαιρο εἶναι τὸ μπαλλέτο τῶν μαζῶν.

Ἐκτοτε καὶ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ συνθέτου, δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες εὐρύτερης ἐνασχολήσεως μὲ τὸ ἔργο. Ἡ παρουσιάστρια τῆς ἀναμεταδοθείσης παραστάσεως Κάτια Νοβίκοβα μᾶς πληροφόρησε ὅτι ζῶντος, φυσικά, τοῦ Σοστακόβιτς, ὁ ἐκ Λένινγκραντ χορογράφος ΓΙΟΥΡΙ ΝΙΚΟΛΑΓΕΒΙΤΣ ΓΚΡΗΓΚΟΡΟΒΙΤΣ [ρωσ. Юрий Николáевич Григорóвич γ. Λένινγκραντ, 2 Ἰαν. 1927, ἐτῶν 92 σήμερα] τοῦ ζήτησε, ἀγνωστο πόσο ἐπίμονα, νὰ ξαναχορογραφήσει τὸ ἔργο. Προσέκρουσε ὅμως, φαίνεται, σὲ κατηγορηματικὴ του ἀρνήση, γιὰ λόγους πρὸς ὥρας ἀγνώστους. Ὁ ἀναιδέστατος Γκρηγκορόβιτς ἀπλῶς περίμενε νὰ...πεθάνει ὁ Σοστακόβιτς: σύμφωνα μὲ ἄλλη πηγή³ ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἀδεια ἀπὸ τὴ χήρα του Ἰρίνα Σουπίνσκαγια⁴, ἴσως ἀγνοοῦσα τὴ στιχομυθία του μὲ τὸ συνθέτη. Ἔ, καὶ ἄλλαξε τὸ φῶτα στὸ ἔργο, μὲ πιθανὸ συνεργὸ τὸν στενὸ φίλο τοῦ Σοστακόβιτς, λιμπρετίστα, σεναριογράφου καὶ λογοτεχνικό κριτικὸ Ἰσαάκ Γκλίικμαν (1911-2003). Ὅ,τι εἶδαμε, ἦταν τὸ 85% μόνον τῆς μουσικῆς Σοστακόβιτς... Λεπτομερέστερα:

ΜΟΡΦΗ ἀρ. 2, πάντως ΟΧΙ τοῦ Σοστακόβιτς, ἐξ' οὗ καὶ παραλείπουμε τὸ...«ἔργο 22». Λιμπρέτο (ὁ αὐτουργὸς ἀποσιωπᾶται

³ βλ. ἱστοσελίδα https://www.google.gr/amp/s/bachtrack.com/_review-bolshoi-ballet-the-golden-age-bolshoi-theatre-new-stage-moscow-october-2016/amp=1 : κείμενο Janet Ward, ἡμε-ρομηνία 15 Ὀκτωβρίου 2016.

⁴ Τρίτος γάμος του, Δεκ. 1962. Ἴσως ζεῖ ἀκόμη. Αναφέρεται ὡς 27 χρόνια νεότερή του—γεννήθηκε 1933;

παντού), τελείως άσχετο με εκείνο του 1930. Οί 3 πράξεις γίνονται...2 (κατά την έκφραση του Έκανε τὰ τρία δύο...). Η ποδοσφαιρική ομάδα εξαφανίζεται, ή δράση μεταφέρεται σε παραθαλάσσια πόλη τής Νότιας Ρωσίας, τή δεκαετία 1920, τής βραχύβιας ΝΕΠ (Νέας Οικονομικής Πολιτικής), όπου ή ελεύθερη οικονομία σήκωσε προσωρινά κεφάλι. Ο Χρυσούς Αιώνας γίνεται...καμπαρέ όπου εργάζεται ή νέα και άγνη ήρωίδα Ρίτα (Νίνα Κάπτσοβα· ρωσ. **Нина Александровна Капцова**; γ. 1978) που γνωρίζει, εκτός δουλειᾶς και έρωτεύεται τὸ νέο και άγνὸ ήρωα Μπαρίς (Ρουσλάν Σκβορτσώφ· ρωσ. **Руслан Васильевич Скворцов**; γ. 1980). Στὸ καμπαρέ εργάζονται και ὁ μαφιόζος Γιάσκα (Μιχαήλ Λομπούχιν· ρωσ. **Михаил Лобухин**, γ. ;) με τή συνεργὸ του Λιούσκα (Έκατερίνα Κρισάνοβα· ρωσ. **Екатерина Валерьевна Крысанова**, γ. ;). Παρεμπιπτόντως: και οί 4 γοητευτικότετοι ὀπτικοκινητικά, ἄς δεχθοῦν θερμότατα συγχαρητήρια... μὴ κριτικῶ χροοῦ. Νὰ ὅμως πὸ ὁ Γιάσκα έρωτεύεται ἐπίσης τή Ρίτα! Τὸ έργο έστιάζεται πάντως στὸν άγνὸ έρωτα, καίτοι ὑπάρχουν, χάριν τής δράσεως, διάβολε, και οί συγκρούσεις μεταξύ τῶν νέων και άγνῶν (πάντα) ψαράδων με τοὺς μαφιόζους τοῦ Γιάσκα πὸ κατατροπώνονται χάριν τοῦ χάππου-έντ. Καί ἐπειδὴ, κατά τή **Janet Ward**, ή λάβ στόρυ στὸ τρισάθλιο νέο λιμπρέτο, χρειαζόταν (άγγλ. **necessitated!**) τήν προσθήκη κάποιας λυρικῆς μουσικῆς στὴν αρχική παρτιτούρα, τής κόλλησαν πολὺ ἄτσαλα τὸ Λέντο και τὸ Αντάντε ἀπὸ τὰ Κοντσέρτα γιὰ πιάνο ἄρ. 1 και ἄρ. 2 τοῦ ἄμοιρου συνθέτου. Η σαχλανάλατη αὐτὴ ΜΟΡΦΗ ἄρ. 2, πρωτανεβάστηκε στὸ Μπολσόι τὸ 1982, με σκηνικά τοῦ Γεωργιανοῦ **Simon (Soliko) Virsaladze** [γεωργ. **სიმონ ვირსალაძე**, 1909 - 1989), ἀπὸ τοὺς μέγιστους σοβιετικούς σκηνογράφους ὄπερας, μπαλλέτου και φίλμ. Στὴν παρουσίαση ἐμφανίσθηκε και ή κόρη τοῦ συνθέτου, συνομήλική μου, σχεδὸν: τὸ Μπολσόι ὑπαινισσόταν με μυρίους τρόπους, ὅτι αὐτὸς εἶναι πιά ὁ Χρυσούς Αἰώνας κι' ἂν σᾶς ἀρέσει. Προφανῶς δὲν ὀρρωδεῖ πρὸ οὐδενὸς γιὰ νὰ περάσει τὸ δικὸ του.

Ἦ λοιπὸν ΟΧΙ ΔΕ ΜΑΣ ΑΡΕΣΕΙ, και φτοῦ σας πὸ ἐξευτελίζετε ἕναν ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους συνθέτες ὄλων τῶν ἐποχῶν, γιὰ νὰ πουλήσετε τὰ χορευτικά κάλλη **corps de ballet** και τῶν ἐντυπωσιακῶν πρωταγωνιστῶν σας. Πρῶτον, ή χορογραφία τοῦ Γκρηγκορόβιτς, ἀντέφασκε

συστηματικά με τὰ μουσικά τέμπι: ἀργὸ ἔγραφε ὁ Σοστακόβιτς, γρήγορο ἐλόγου του. Γοργὸ ἔγραφε; σὲ ἔπιανε ὑπνηλία (τοὺς γοργοὺς, οἰονεὶ «ποδοσφαιρικούς» ρυθμούς, συχνὰ ἀγνοοῦσε ὁ χορογράφος). Τὰ σκηινικά τοῦ Βιρσαλάτζε, κουβαλοῦσαν νοσταλγίες ἑνὸς αἰῶνος, χορευτικὰ ντουέτα καὶ σύνολα ἐναλλάσσονταν μετὰ τὴν ἐν κινήσει γεωμετρικότητα ποὺ ἐνθουσιάζει μπαλλετομανεῖς, μαζί με τὰ ὄντως ἐντυπωσιακά κοστούμια. Ἐμεῖς ἐπικεντρωθήκαμε μόνο στὴ μουσικὴ —ἀλήθεια πόσο **διαφορετικὸ** εἶναι τὸ γράψιμό της σχεδὸν σὲ κάθε ἔργο Σοστακόβιτς, πρὸ τοῦ 1935. Καὶ ὄντως τὸ ΘΑΥΜΑ ἦταν αὐτὴ ἡ ὑπέροχα ἐρμηνευμένη, ἀπὸ ὄνειρώδη ὀρχήστρα ὑπὸ τὸν ἀρχιμουσικὸ Πάβελ Κλίνιτσεφ (ρωσ. Пάвел Клини́цев, γ. ;) ἀκαταμάχητου σφρίγγου μουσικῆ, ποὺ συχνὰ θύμιζε κοντσέρτο γιὰ πίκκολο (ἢ πίκκολο+φλάουτο στὴν ψηλότερη ὀκτάβα), με φόντο αἰσθησιακῆς λαμπερότητος ποικιλόχρωμα χάλκινα, «πιτσιλι-σμένα», ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μετὰ ἤχους ξυλοφώνου, μπάντζο καὶ μπαγιάν. Τὶ θεῖα μουσικὴ ποὺ προιωνιζόταν μέλλον αὐτῆς τέχνης ἄλλο ἐκείνου ποὺ ἐπέβαλε ὁ Ψυχρὸς Πόλεμος! Τὶ ἀνεκτίμητη ἐμπειρία στοὺς ἄραχλους καιροὺς μας! Ὅσο γιὰ τὸ Μπολσόϊ τί νὰ ποῦμε; Κάτι τέτοιες ἀνευλάβειες θὰ εἶδε καὶ ἡ μεγάλη ὑψίφωνος Γκαλίνα Βισνιέβσκαγια [ρωσ. Гали́на Па́вловна Вишне́вская, 1926 – 2012)] καὶ δὲν ξαναπάτησε στὸ μαγαζὶ σας ὅσο ζοῦσε!

ΜΟΡΦΗ ἀρ. 3: Τέλος, τὸ 2006, ὁ θεατρικὸς συγγραφέας Κωνσταντίν Οὐτσιτέλ, ἔγραψε νέο λιμπρέτο γιὰ τὴν ἴδια πάντοτε μουσικὴ: γέροντας καὶ γερόντισσα συναντῶνται καὶ θυμοῦνται τὰ νιάτα τους. Πρώτη παγκ. ἐκτ., Ἀγ. Πετρούπολη, θέατρο Μαριίνσκυ, 28 Ἰουν. 2006 ⁵. Μέχρι στιγμῆς, δὲν γνωρίζουμε τίποτε ἄλλο γι' αὐτὴν ἐκδοχή.

Λέξεις: 2068.

⁵ Πηγή πάντα τὸ ἀγγλικὸ λῆμμα τῆς *Βικιπαίδεια The Golden Age (Shostakovich)*; παραπέμπει στὸ κείμενο τῆς Marina Plichova, "Shostakovich's ballets" ἰ στὴν ἐκδ. *The Cambridge Companion to Shostakovich*, Cambridge: Cambridge University Press, 2008, σελ. 205.

ΡΙΧΑΡΝΤ ΒΑΓΚΝΕΡ: *Η ΒΑΛΚΥΡΙΑ-9*-ΝΤ. ΣΟΣΤΑΚΟΒΙΤΣ: *Ο ΧΡΥΣΟΙΣ ΑΙΩΝ.*

